

K Z O M B U N I A K A T
Z B A D A N I A

Warszawa, lipiec 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/89/2011

POSTAWY WOBEC NARKOTYKÓW

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

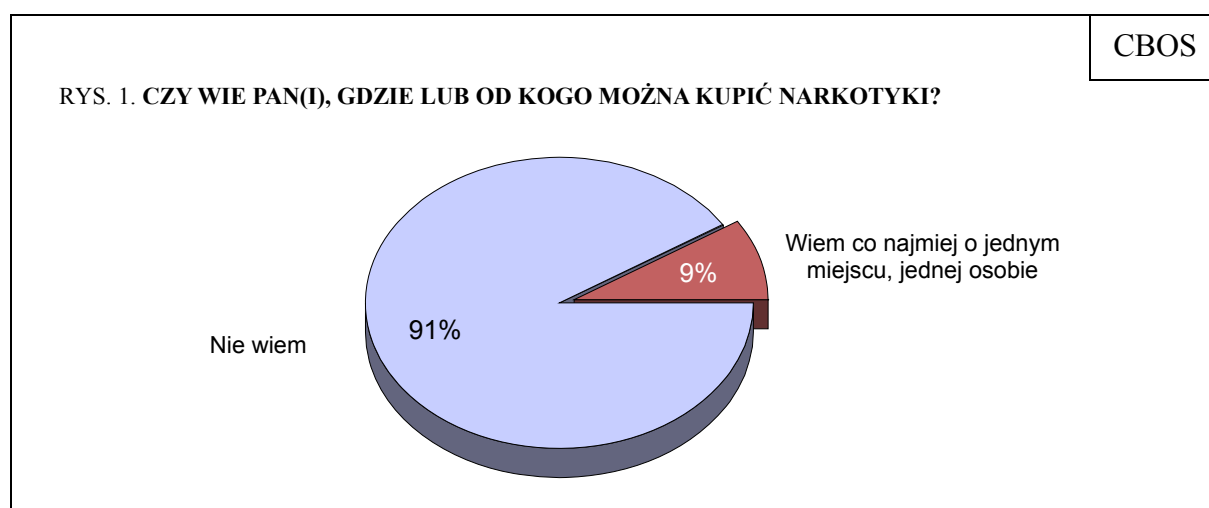
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W lipcowym¹ sondażu po raz pierwszy tak szeroko pytaliśmy dorosłych Polaków o ich doświadczenia związane z narkotykami. Choć temat jest drażliwy (posiadanie narkotyków jest w Polsce karalne²), to tylko 1% badanych odmówiło udzielenia odpowiedzi na zawarte w ankiecie pytanie.

Tocząca się w ostatnim czasie debata o legalizacji miękkich narkotyków, zaowocowała zmianą ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Jej nowelizacja przewiduje m.in. „możliwość umarzania (bezwzględnego) w pewnych sytuacjach postępowania karnego wobec sprawców posiadających nieznaczne ilości środków odurzających, przeznaczonych na własny użytek”³.

DOŚWIADCZENIE Z NARKOTYKAMI

Na pytanie zadane respondentom, czy wiedzą, gdzie lub od kogo można kupić narkotyki, 9% odpowiedziało twierdząco.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (254) przeprowadzono w dniach 30 czerwca – 6 lipca 2011 roku na liczącej 1080 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (29.07.2005, Dz. U. Nr 179, poz. 1485, z późn. zm.).

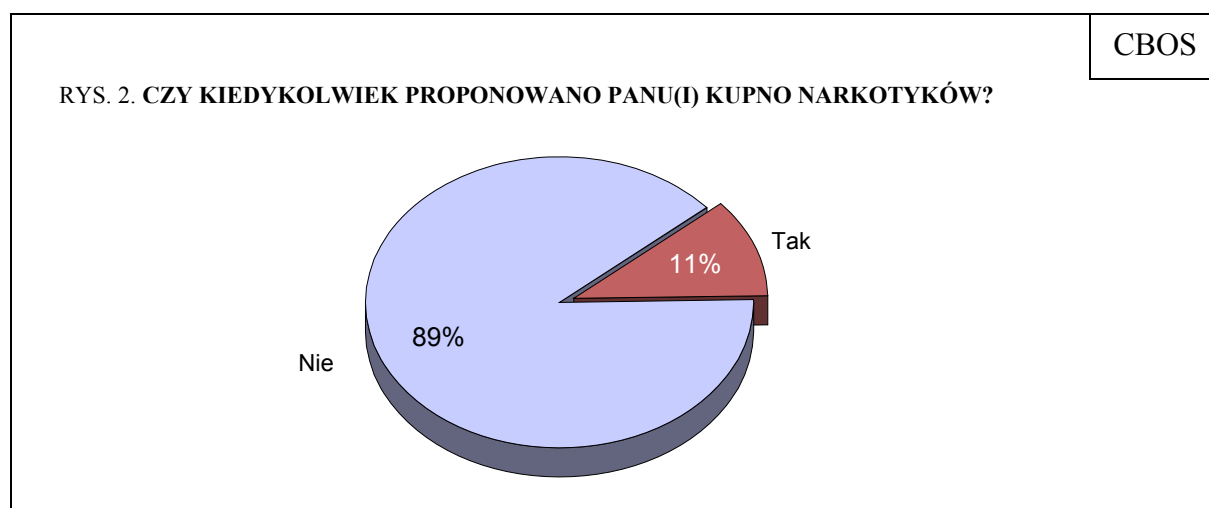
³ Ustawa z dnia 1 kwietnia 2011 r., o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r. Nr 117, poz. 678.), w szczególności art. 62.

Wiedzę o tym, gdzie można kupić narkotyki relatywnie najczęściej deklarują najmłodsi respondenci (24%), a także osoby uczące się i studiujące (32%). Prawie dwa razy więcej mężczyzn (11%) niż kobiet (6%) wie, od kogo lub gdzie można kupić narkotyki.

Częściej wiedzę taką deklarują mieszkańcy miast do 20 tys. ludności, osoby z wyższym wykształceniem, średni personel, robotnicy wykwalifikowani oraz pracownicy instytucji państwowych (po 14%).

Na tle pozostałych najmniej na temat źródeł zdobywania narkotyków wiedzą osoby starsze, biernie zawodowo (z wyjątkiem uczniów i studentów) oraz osoby z dochodem *per capita* poniżej 500 zł. Brak jakiegokolwiek wiedzy na ten temat deklarują rolnicy.

Z propozycją kupna narkotyków spotkało się 11% respondentów, w tym zdecydowanie więcej mężczyzn niż kobiet (odpowiednio 16% i 7%).

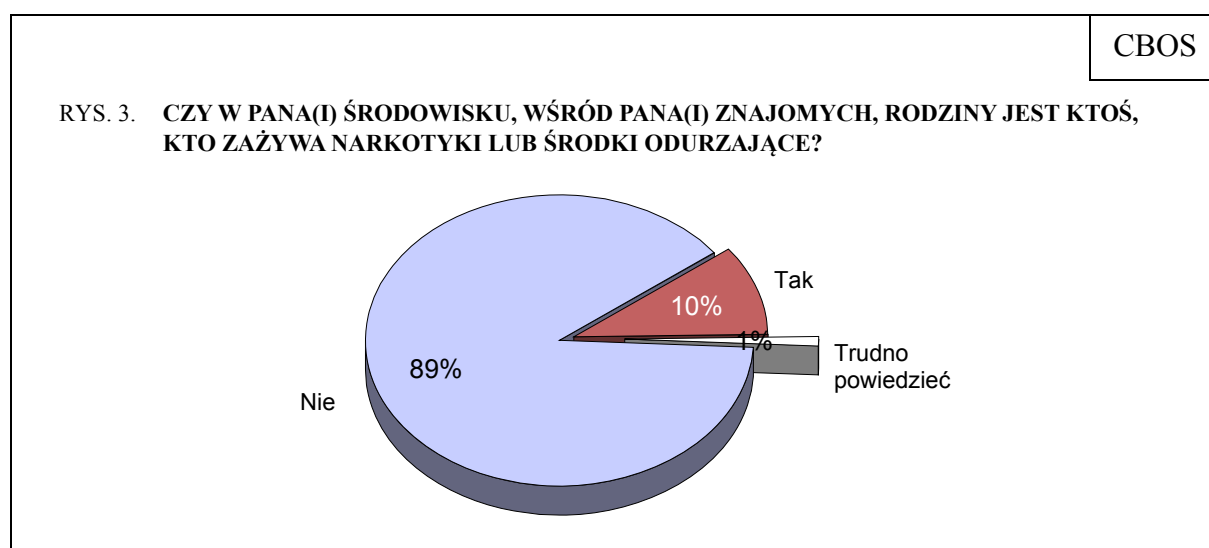

Narkotyki proponowane są przede wszystkim osobom młodym w wieku 18-24 lat (30%) i 25-34 lat (25%) oraz uczniom i studentom (27%), mieszkańcom miast powyżej 100 tys. mieszkańców (16%), osobom z wyższym wykształceniem (18%) i z dochodem *per capita* powyżej 1500 zł (16%).

W grupach społeczno-zawodowych z propozycją kupna narkotyków najczęściej spotykają się osoby pracujące w usługach (23%) oraz w prywatnych i państwowych spółkach (25%).

Najrzadziej nabycie narkotyków proponowano ankietowanym mającym więcej niż 45 lat oraz mieszkańcom wsi (6%), rolnikom (2%), emerytom (2%) i rencistom (1%). Z taką propozycją nie spotkały się nigdy osoby w wieku powyżej 65 lat.

Jednym ze wskaźników opisujących problem zażywania narkotyków jest obecność tego rodzaju środków w kręgu osób najbliższych. Na pytanie, czy wśród znajomych lub w rodzinie jest ktoś, kto zażywa narkotyki lub środki odurzające, twierdząco odpowiedział co dziesiąty badany. Częściej byli to mężczyźni (12%) niż kobiety (8%).

Zażywanie narkotyków jest najbardziej popularne w środowisku uczniów i studentów (39%) oraz wśród respondentów w wieku 18-24 lata (28%). W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo często znajomość z osobami zażywającymi narkotyki deklarowali ankietowani prowadzący własną działalność gospodarczą (16%), kadra kierownicza, pracownicy administracyjno-biurowi oraz osoby zatrudnione w spółkach prywatnych i państwowych (po 15%).

Bardzo rzadko mają styczność z zażywającymi narkotyki osoby w wieku powyżej 45 roku życia, emeryci (4%) oraz renciści (1%).

W kwestii osobistych doświadczeń, 7% dorosłych Polaków przyznaje się, że co najmniej raz zażywało środki odurzające. W porównaniu z wynikami z 2007 roku jest to wzrost o 3 punkty procentowe.

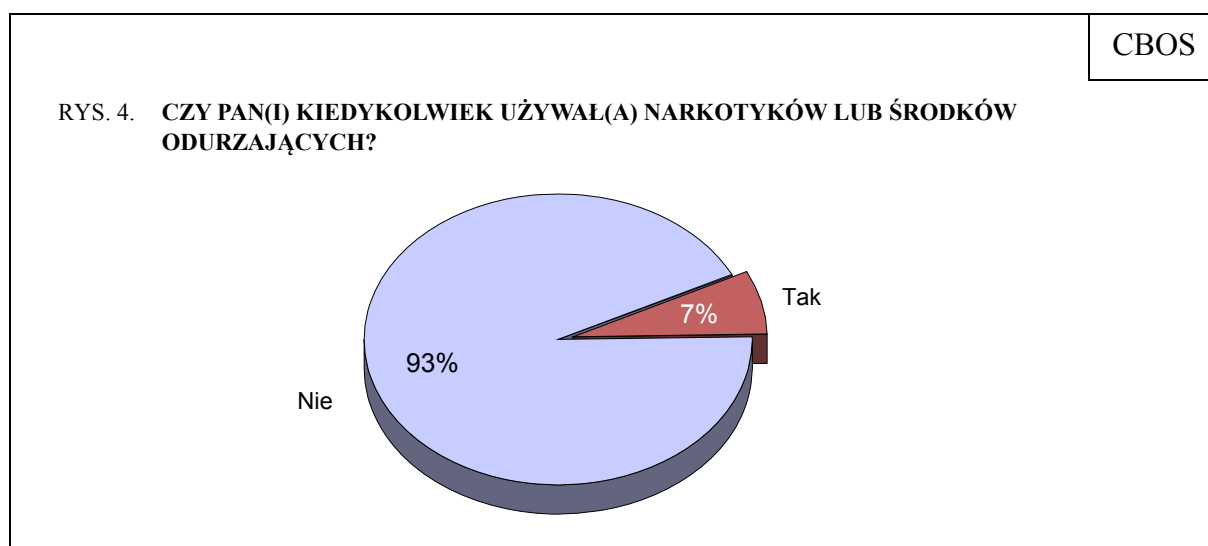

Tabela 1

Czy Pan(i) kiedykolwiek używał(a) narkotyków lub środków odurzających?	II 2007	VII 2011
	w procentach	
Tak	4	7
Nie	96	93

Do kontaktów z tego typu używkami częściej przyznają się mężczyźni (10%), rzadziej kobiety (4%).

Tabela 2

Płeć respondentów	Czy Pan(i) kiedykolwiek używał(a) narkotyków lub środków odurzających?			
	II 2007		VII 2011	
	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach			
Mężczyzna	6	94	10	90
Kobieta	1	99	4	96

Najliczniejszą grupę deklarującą co najmniej jednorazowe użycie narkotyków stanowią osoby w wieku 18-24 lata (14%) oraz 25-34 lata (16%). Brak jakiegokolwiek kontaktu z narkotykami deklarowały wyłącznie osoby powyżej 65 roku życia. W ciągu ostatnich czterech lat granica, powyżej której brak jest deklaracji świadczących o kontakcie z narkotykami, przesunęła się z 34 na 64 rok życia. Trudno jednoznacznie stwierdzić, co przyczyniło się do wzrostu takich doświadczeń wśród nieco starszych respondentów. Można jedynie przypuszczać, że nie bez znaczenia był tu okres legalnej sprzedaży dopalaczy – substancji psychoaktywnych, w przypadku których właśnie ich legalność i łatwa dostępność mogły decydować o szerszym kontakcie badanych z narkotykami.

Tabela 3

Wiek respondentów	Czy Pan(i) kiedykolwiek używał(a) narkotyków lub środków odurzających?			
	II 2007		VII 2011	
	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach			
18-24 lat	12	88	14	86
25-34	10	90	16	84
35-44	-	100	6	94
45-54	-	100	2	98
55-64	-	100	3	97
65 lat i więcej	-	100	-	100

Najczęściej po narkotyki sięgają osoby pracujące na własny rachunek (23%), uczniowie i studenci (19%), kadra kierownicza (15%), osoby z wyższym wykształceniem (14%), mieszkańcy dużych aglomeracji powyżej 500 tys. ludności (12%), pracownicy usług (12%) oraz dobrze sytuowani z dochodem *per capita* powyżej 1500 zł i oceniający własne warunki materialne jako dobre (po 12 %).

Warto zauważyć, że respondenci przyznający się do kontaktów z narkotykami to częściej ankietowani niepraktykujący religijnie, niż ci, którzy z mniejszą lub większą regularnością biorą udział w praktykach religijnych.

Czynnikiem, który sprzyja sięganiu po narkotyki jest środowisko społeczne. Znajomość z osobami, które używały narkotyków deklaruje 41% zażywających środki odurzające. Natomiast osoby, które nie używały narkotyków, zdecydowanie częściej deklarują, że w swoim środowisku nie znają nikogo, kto by ich używał (91%).

Tabela 4

Czy Pan(i) kiedykolwiek używał(a) narkotyków lub środków odurzających?	Czy w Pana(i) środowisku, wśród Pana(i) znajomych, rodziny jest ktoś, kto zażywa narkotyki lub środki odurzające?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Tak	41	59
Nie*	8	91

* Trudno powiedzieć (1%)

NARKOTYKI MIĘKKIE I TWARDE

Interesował nas także stosunek ankietowanych do substancji psychoaktywnych, zwanych potocznie miękkimi narkotykami. Na początek sprawdziliśmy, czy badani słyszeli o podziale narkotyków na tzw. miękkie i twarde. Ogólnie przyjmuje się, że miękkie narkotyki

to konopie indyjskie i ich przetwory (m.in. marihuana, haszysz). Zaś narkotyki twarde to m. in. kokaina czy amfetamina. Uważa się, że szkodliwy wpływ miękkich narkotyków na zdrowie jest relatywnie słabszy niż w przypadku narkotyków twardych, nie przypisuje się im właściwości wywoływania uzależnienia fizycznego. Niektórzy jednak sądzą, że można zaobserwować pewne objawy uzależnienia fizycznego, np. u regularnych palaczy marihuany. Dużo poważniejszą i groźniejszą konsekwencją używania narkotyków jest uzależnienie psychiczne, które jest trudniejsze do wyleczenia. Mimo, że podział pod kątem szkodliwości czy też stopnia, w jakim dana substancja uzależnia, jest kwestią sporną, zapytaliśmy respondentów o ich stosunek do tej kwestii.

Zacznijmy od tego, że wiedza na temat rozróżniania narkotyków na miękkie i twarde nie jest powszechna; posiada ją 40% badanych (od roku 2007 wzrost o 6 punktów procentowych).

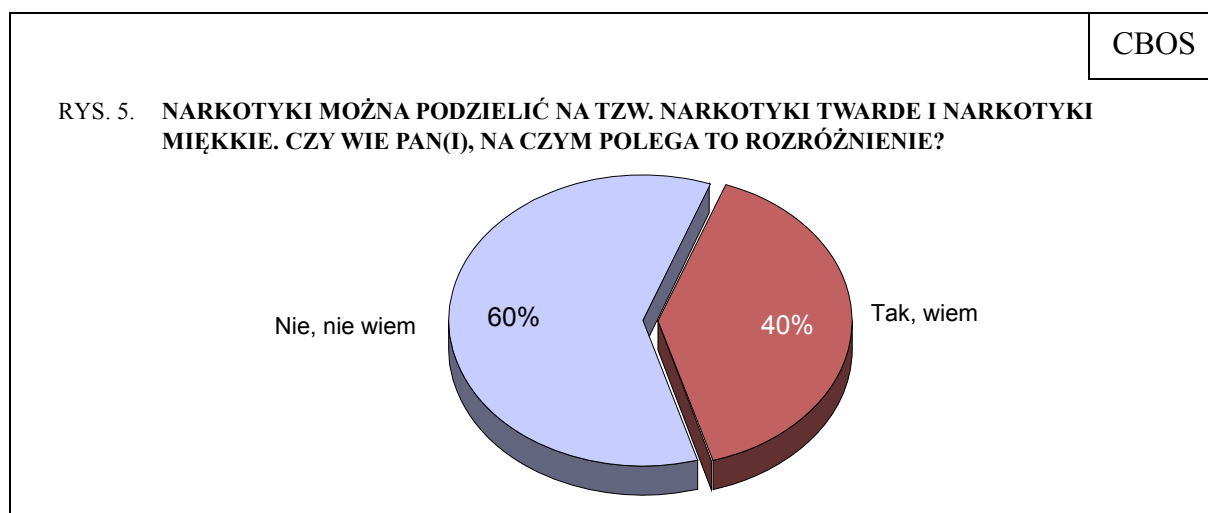

Tabela 5

Narkotyki można podzielić na tzw. narkotyki twarde i narkotyki miękkie. Czy wie Pan(i), na czym polega to rozróżnienie?	II 2007	VII 2011
	w procentach	
Tak, wiem	34	40
Nie, nie wiem	66	60

Wiedza o tym zróżnicowaniu jest najczęściej związana z wiekiem, miejscem zamieszkania i wykształceniem. Osoby młode mające 18-34 lata częściej rozumieją, na czym polega taki podział. Twierdzących odpowiedzi częściej udzielali też mieszkańcy aglomeracji powyżej 500 tys. (64%) i osoby z wyższym wykształceniem (73%), kadra kierownicza (78%),

pracujący na własny rachunek (73%), średni personel, technicy i pracownicy administracyjno-biurowi (po 64%) oraz osoby z dochodem *per capita* powyżej 1500 zł (61%).

Najrzadziej z takim podziałem zetknęły się osoby powyżej 65 lat i z wykształceniem podstawowym (po 15%), renciści (17%), emeryci (18%) oraz respondenci z dochodem *per capita* do 500 zł (23%).

Osoby, które używają narkotyków częściej, niż ci, którzy nie mieli z nimi styczności deklarują, że wiedzą, na czym polega rozróżnienie na miękkie i twarde narkotyki (odpowiednio 88% i 37%).

Tabela 6

Czy Pan(i) kiedykolwiek używał(a) narkotyków lub środków odurzających?	Narkotyki można podzielić na tzw. narkotyki twarde i narkotyki miękkie. Czy wie Pan(i), na czym polega to rozróżnienie?	
	Tak, wiem	Nie, nie wiem
	w procentach	
Tak	88	12
Nie	37	63

O opinię dotyczącą miękkich narkotyków byli pytani tylko ci respondenci, którzy wiedzieli, na czym polega powyższy podział. Zdecydowana większość z nich (78%) jest zdania, że miękkie narkotyki zarówno uzależniają, jak też są szkodliwe dla zdrowia, natomiast 8% badanych wyraża opinię, że miękkie narkotyki uzależniają, a mimo to nie są szkodliwe dla zdrowia. Minimalnie mniej (7%) odpowiedziało, że nie uzależniają, ale są szkodliwe, zaś 4 % uważa, że narkotyki miękkie nie uzależniają i nie są szkodliwe.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW ROZUMIEJĄCYCH ROZRÓŻNIENIE NA NARKOTYKI MIĘKKIE I TWARDE (N = 431)

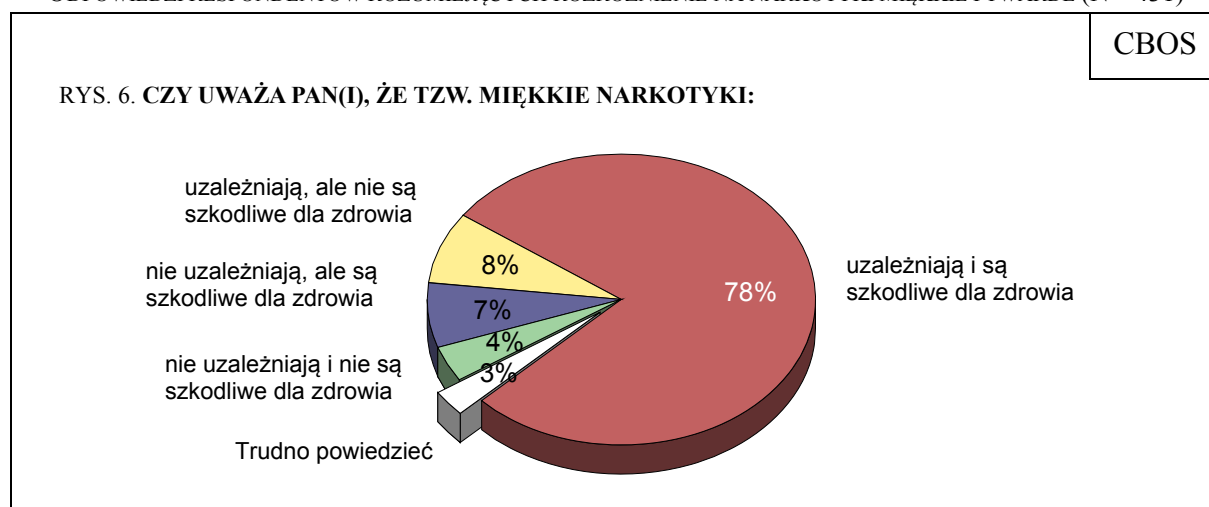

Tabela 7

Czy uważa Pan(i), że tzw. miękkie narkotyki:	Odpowiedź respondentów rozumiejących rozróżnienie na narkotyki miękkie i twarde	
	II 2007 (N = 319)	VII 2011 (N = 431)
	w procentach	
– uzależniają i są szkodliwe dla zdrowia	82	78
– uzależniają, ale nie są szkodliwe dla zdrowia	5	8
– nie uzależniają, ale są szkodliwe dla zdrowia	10	7
– nie uzależniają i nie są szkodliwe dla zdrowia	1	4
Trudno powiedzieć	2	3

Łącznie o uzależniających właściwościach miękkich narkotyków jest przekonanych 86% tych, którym zadano pytanie. Natomiast 85% przypisuje im ogólnie rozumiany szkodliwy wpływ na zdrowie. Obecnie, niemal identyczna liczba ankietowanych dostrzega zarówno szkodliwość jak i uzależniające właściwości miękkich narkotyków. W 2007 roku większa część respondentów akcentowała szkodliwość niż uzależnienie. Chociaż najmłodszy ankietowani w większości również są zdania, że miękkie narkotyki uzależniają i są szkodliwe, to częściej niż inne grupy wiekowe wskazują odpowiedź, że ten rodzaj narkotyków nie uzależnia, mimo że szkodzi zdrowiu.

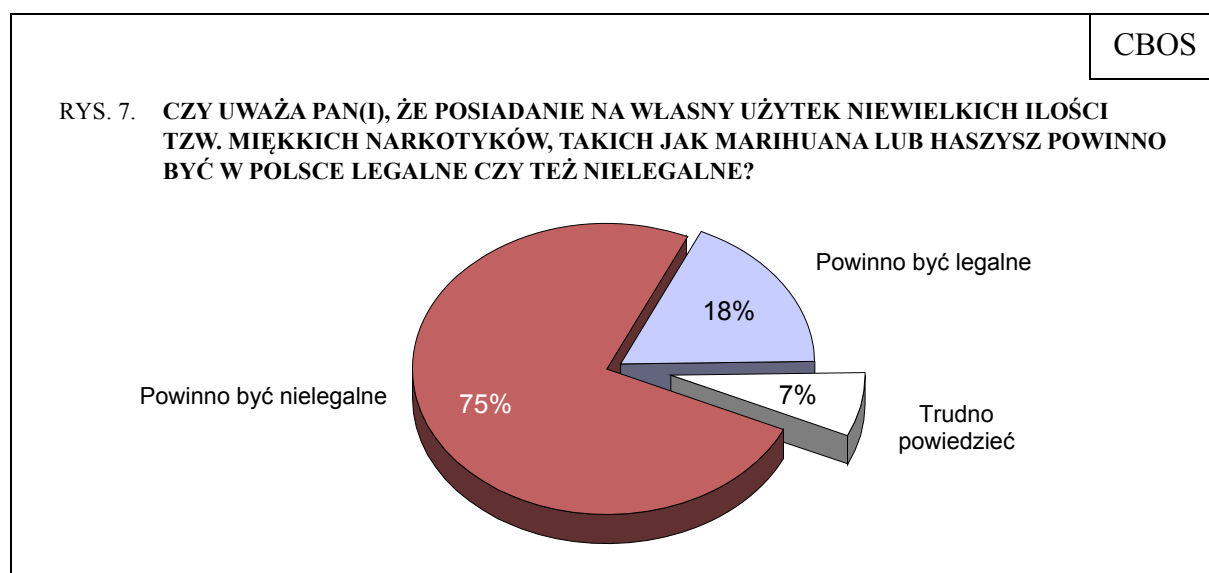
Opinię, że miękkie narkotyki uzależniają i są szkodliwe dla zdrowia częściej wyrażają osoby niezażywające narkotyków (83%), niż mające z nimi kontakt (55%). Co dziesiąty zażywający narkotyki jest przekonany, że nie uzależniają i nie są szkodliwe. Tym samym świadomość o szkodach, jakie przynoszą narkotyki, jest większa u osób, które nigdy nie zdecydowały się na ich użycie.

Tabela 8

Czy Pan(i) kiedykolwiek używał(a) narkotyków lub środków odurzających?	Czy uważa Pan(i), że tzw. miękkie narkotyki:				
	uzależniają i są szkodliwe dla zdrowia	uzależniają, ale nie są szkodliwe dla zdrowia	nie uzależniają, ale są szkodliwe dla zdrowia	nie uzależniają i nie są szkodliwe dla zdrowia	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Tak	55	21	11	11	2
Nie	83	5	6	3	3

OPINIE O LEGALIZACJI MIĘKKICH NARKOTYKÓW

Interesował nas także stosunek respondentów do legalnego posiadania małej ilości miękkich narkotyków na własny użytek. Przeważająca liczba badanych (78%) opowiedziała się za zdecydowanym zakazem, a 18% za legalizacją.

Legalizację miękkich narkotyków na własny użytek częściej akceptują mężczyźni (24%) niż kobiety (11%), osoby w wieku 18-24 lat (34%), uczniowie i studenci (35%), pracujący na własny rachunek (34%), pracownicy usług (30%), kadra kierownicza (28%) oraz mieszkańcy dużych aglomeracji (31%). Większą akceptację zauważamy także u nieuczestniczących w praktykach religijnych (36%) i wśród osób o poglądach lewicowych (26%).

Wyraźna jest zależność między akceptacją legalizacji narkotyków, a używaniem ich przez ankietowanych – 70% zażywających narkotyki popiera legalizację, natomiast osoby, które nie miały z nimi kontaktu w przeważającej większości (79%) są jej przeciwni.

Tabela 9

Czy Pan(i) kiedykolwiek używał(a) narkotyków lub środków odurzających?	Czy uważa Pan(i), że posiadanie na własny użytek niewielkich ilości tzw. miękkich narkotyków, takich jak marihuana lub haszysz powinno być w Polsce legalne czy też nielegalne?		
	Powinno być legalne	Powinno być nielegalne	Trudno powiedzieć
w procentach			
Tak	70	30	0
Nie	14	79	7

Największy sprzeciw legalizacja budzi wśród osób uczestniczących w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (91%), wśród emerytów (83%), osób powyżej 65 roku życia (81%) oraz respondentów o poglądach prawicowych (80%).

Z przeprowadzonego przez nas badania wynika, że 7% dorosłych Polaków próbowało substancji psychoaktywnych. Należy jednak pamiętać, że wśród nich przeważająca większość, to osoby mające od 18 do 34 lat. Znacznie częściej niż dorośli doświadczenia z narkotykami ma również młodzież poniżej 18 roku życia⁴. Jest to zatem zjawisko, które dotyczy w znacznej mierze młodej części polskiego społeczeństwa.

Mimo że w ostatnim czasie dużo mówiono i pisano na temat środków odurzających i narkotyków, większość Polaków nadal nie wie, na czym polega rozróżnienie na narkotyki miękkie i twarde. Wśród badanych przeważa opinia, że narkotyki miękkie są szkodliwe i uzależniają. Niewykluczone, że ewentualne próby ich legalizacji mogłyby się spotkać ze społecznym sprzeciwem.

Opracował
Mateusz ZAŁĘSKI

---

⁴ Zob. Opinie i Diagnozy nr 19 „Młodzież 2010”, Warszawa 2011.